

Samostatné učení a sebezvzdělávání se stává častou činností mnoha pracovníků. Pro ně může být Grácova kniha velmi praktickým přínosem, který jim pomůže zodpovědět zejména základní otázku: Co dělat, aby „samoučení“ bylo co nejefektivnější?

První tři kapitoly jsou uvedením do řešené problematiky. Konstatuje se tu mj., že obrovská potřeba samostatného učení nebyla u nás dosud předmětem adekvátního zájmu pedagogických psychologů – výjimku ovšem činí i u nás několik autorů.

Bohatstvím materiálu je cenná zvláště třetí kapitola, kde je podán přehled řešení problému samostatného studia v zahraničí, zejména v SSSR a také u nás, především na Slovensku.

Jádrům Grácovy práce jsou kapitoly věnované konkrétním problémům samostatného učení, zejména jeho motivace. Z autorových výzkumů vyplývá, že asi 38 % studující mládeže potřebuje pro úspěšné zvládnutí svého studia především radu, jak si rozvinout schopnost přinutit se ke studiu.

V dalších kapitolách si autor všímá předpokladů samostatného učení se, např. časových podmínek a psychohygienických aspektů učení.

Tři kapitoly jsou věnovány úloze pozornosti, paměti a myšlení při učení. Také ony obsahují celou řadu nových poznatků. Podrobněji je probráno např. učení se při současném poslechu hudby, jsou formulovány rady, jak poznat typ své paměti a využít jej, uplatnění mnemotechniky, možnosti hypnopedie (autor se právem na ně dívá skepticky); důraz je zde položen na aktivaci myšlení při samostatném učení.

V další části knihy působí podnětně zejména promyšlený návod k rychločení a podmínky organizace opakování při samostatném učení. Poslední kapitola je věnována samoučení z hlediska věkových zvláštností; zdůrazňuje se právem závažnost zájmu o předškolní vzdělání dětí a permanentní vzdělávání dospělých.

Praktickou zaměřenost celé knihy podtrhuje i v příloze uvedený výťah ze statutu poradny pro samostatně učící se a studující při MDKO v Bratislavě, jakož

i zjištění, že taková poradna se ukázala životaschopnou.

Závěrem lze shrnout, že recenzované dílo doc. dr. Jána Gráce, CSc., je podstatným přínosem v rozpracování problematiky samoučení. Obsahuje množství podnětných myšlenek a výzkumných faktů čerpaných z vlastních průzkumů autorových, jakož i z naší a cizojazyčné, především sovětské literatury.

Kniha si bezesporu zaslouží pozornost nejen odborných psychologů a pedagogů, ale také širší čtenářské veřejnosti, neboť je psána zajímavě, čtivě a podnětně.

L. Míček

Stanislav Kratochvíl

PSYCHOTERAPIE

(Směry, metody, výzkum)

Druhé rozšířené a upravené vydání

Avicenum, Praha, 1976, 397 str.

Tato promyšleně a velmi přehledně napsaná kniha má charakter základní, vysoce informované a přehledové práce, která podává celkový obraz současných směrů, technik a výzkumu v psychoterapii.

Kniha je rozdělena na 2 samostatné části. První větší část pojednává o směrech a metodách psychoterapie, druhá část o výzkumu v psychoterapii.

První část má 6 kapitol. V první kapitole rozebírá autor základní pojmy psychoterapie. Z různých možných dichotomických polárních dělení psychoterapeutických přístupů se zmiňuje o individuální a kolektivní, direktivní a nedirektivní, symptomatické a kauzální, adjuvantní a systematické, odkrývající a zakrývající psychoterapii.

V druhé kapitole nás seznamuje se současnými směry v psychoterapii (hlubinnou, dynamickou, rogersovskou, pavlovovskou, behaviorální a antropologickou psychoterapií). U každého ze směrů podává autor na malé ploše zdařilou a podstatnou charakteristiku jednotlivých jejich reprezentantů a jejich terapeutických názorů a přístupů.

Třetí, velmi obsažná kapitola, pojednává o metodách psychoterapie. Autor je dělí podle principů, ze kterých vycházejí, a podle účinných faktorů, na kterých stavějí, na metody racionální, sugestivní, abreaktivní, tréninkové, psychoanalytické a interpersonálně korektivní.

Psychoterapii sugestivní a hypnóze věnuje Kratochvíl z metod psychoterapie nejvíce místa. Je to pochopitelné u auto-